

TARİHİ ESERLER BEKLENEN İSTANBUL DEPREMİNE HAZIR MI?

Beklenen büyük İstanbul depremine tarihi eserlerin şimdiden hazırlanması gerektiğini söyleyen Kültür Mirası Yönetimi Uzmanı Dr. Öğr. Üyesi İlknur Türkoğlu, “İstanbul yeni kurulmuş bir kent değil. Tarihi 300 bin yıl önceye gidiyor. O yüzden olası bir depreme tarihi eserlerin hazırlanması, korunması daha da önem kazanıyor. Deprem olmuş gibi müzelerde tatbikat yapılmalıdır. Her bir tarihi eserin depreme karşı korumak için çalıştaylar da düzenlemeliyiz” dedi.

İstanbul Gelişim Üniversitesi’nden Kültür Mirası Yönetimi Uzmanı Dr. Öğr. Üyesi İlknur Türkoğlu, beklenen büyük İstanbul depreminden tarihi eserleri korumak için alınması gereken önlemleri anlattı. İstanbul’un deprem tarihçesine bakıldığı zaman 7 ve üzerinde beklenmesinin normal olduğunu söyleyen Dr. Öğr. Üyesi Türkoğlu, “Bizans döneminden beri depremler olmuş ve tarihi eserler de zarar görmüş. Tarihi belgelerde Ayasofya’nın kubbesinin yıkıldığı, zarar gördüğü yazılıdır. İçişleri Bakanlığı’nın talimatıyla müzelerde afet yönetimi çalışmalarının yapılması doğru bir karardır” diye konuştu.

ÖNLEM ALMALIYIZ

Yakın zamanda olması beklenen depremin sonuçlarını önceden değerlendirip, önlem almak gerektiğini vurgulayan Dr. Öğr. Üyesi Türkoğlu, “İstanbul yeni kurulmuş bir kent değil. Tarihi 300 bin yıl önceye gidiyor. Dünyadaki en eski ve katmanlı şehirlerden biri. O yüzden olası depreme tarihi eserlerin hazırlanması, korunması bir kat daha önem kazanıyor” ifadelerini kullandı.

DEPREME HAZIRLANMANIN 3 AŞAMASI VAR

Depreme hazırlanmanın aşamalarını anlatan Dr. Öğr. Üyesi Türkoğlu, “Önce envanteri çalışmamız gerekiyor. Yani nerede, neyimiz var bilmeliyiz. Daha sonra depreme yönelik hazırlık yapmalıyız. Hazırlıklar, deprem öncesi, sırasında ve sonrasında yapılacaklar diye 3 aşamadan oluşuyor” dedi.

YAPILMASI GEREKENLER

Dr. Öğr. Üyesi İlknur Türkoğlu, “Deprem öncesinde müzelerdeki tarihi eserleri gerektiği şekilde sergilemek lazım yani sağlamlaştırmalıyız. 7.5 şiddetinde deprem olursa o eser, sarsıntıya dayanabilecek mi? Ya da müze binası depreme karşı sağlam mı? Müze çalışanlarının bulunduğu yerlerin depreme karşı dayanıklı buna bakılmalıdır. Deprem sonrası yangın çıkabilir. Tarihi yapılar sağlam mı? Deprem olduğunda ayakta durabilecek mi? Buna benzer çalışmalar yapılması gerekiyor” diye konuştu.

MÜZELERDE TATBİKAT YAPILMALIDIR

Önceden planlama yapmanın önemine değinen Dr. Öğr. Üyesi Türkoğlu, “Deprem olmuş gibi müzelerde tatbikat yapılmalıdır. Deprem sırasında müzede ziyaretçi varsa, onların sorunsuz tahliyesi nasıl olacak bunların üstünde çalışmak lazım. Yönlendirme levhaları ve görevliler hazırlanmalı. Adete simülasyon gibi önceden öngörülüp, planlanması yapılmalı” ifadelerini kullandı.

“TARİHİ ESERLERİ YAĞMADAN KORUMALIYIZ”

İstanbul’da 20 milyon insanın yaşadığını hatırlatan Dr. Öğr. Üyesi Türkoğlu, “Eskisinden çok daha büyük. 7’nin üzerinde deprem olursa, kaotik bir süreç yaşanabilir. Güvenlik sistemleri durmuş olacak. Böyle bir anda müzelerdeki eski eserleri hırsızlıktan, yağmadan korumalıyız. Bunlar için önlemlerin alınması lazım. Müze depolarının güvenliği sağlanmalı, şimdiden kontrol etmek gerekiyor. Müzedeki görevliler de o sırada kendi canlarının ailelerinin güvenliğinin derdine düşecek. Bütün bunları planlamak ve önlemleri almak için disiplinler arası çalışma yapılmalıdır” dedi.

“ÇALIŞTAYLARIN GÜNCELLENMESİ LAZIM”

Dr. Öğr. Üyesi İknur Türkoğlu, “İBB 2007 yılında depreme yönelik bir çalıştay yapmış ama üzerinden 13 yıl geçmiş. 1999 depreminin üzerinden 21 yıl geçti. Çalıştayların güncellenmesinde her zaman fayda var. Yeni şartlara göre çalıştay yapılmalıdır. Teknoloji sayesinde 7’in üzerinde olacak depremde binaların nasıl tepki vereceği önceden bilgi edinilebilir. Tarihi eserleri yıkılmadan korumamız gerekiyor çünkü o duvarlarda, eşyalarda yüz yılların yaşanmışlığı var. Eserleri yıkıldıktan sonra yeniden yapmak tarihi eser yapmak olmuyor. Eserin kopyasını yapmış oluyorsunuz. O yüzden İstanbul’un her bir tarihi eserini depreme ve diğer afetlere karşı da korumanın yollarını oturup konuşup bulmalıyız” diye konuştu.

“PANDEMİDE YAŞLILARIN KONTROL DUYGUSU ALGISI DEĞİŞİYOR”

Pandeminin yaşlılar üzerindeki psikolojik etkisi üzerine değerlendirmede bulunan Gerontolog F. Sıla Ayan, “Pandemiyle birlikte yaşlı insanların günlük rutinleri, aldıkları bakım ve destek, sosyal olarak bağlı kalma yetenekleri ve kontrol duygusu algısı günbegün değişiyor” dedi.

Giderek artan koronavirüs vakaları yeni tedbirleri de beraberinde getirdi. Hafta sonu uygulanan sokağa çıkma yasağı 65 yaş üstü kişilere de uygulandı. Buna göre tüm şehirlerde 65 yaş ve üzeri kişiler saat 10.00 ile 13.00 saatleri arasında sokağa çıkabilecek, yasak 65 yaş üstü kişiler için hem hafta içi hem de hafta sonu devam edecek. Kısıtlamalar uyarınca iş ve eğitim aktivitelerine ara veren ve günlük rutinlerini değiştirmekte kalan yaşlılarda aynı zamanda endişe, hastalık ve ölüm korkusunun

görülebileceğini dile getiren İstanbul Gelişim Üniversitesi Gerontoloji Bölümü'nden Öğr. Gör. F. Sıla Ayan, “Yaşlılar, evde daha fazla zaman geçirmeye dayanan temel korunma stratejilerinin yanında aile üyeleri, arkadaşlar ve meslektaşları ile temas ve iletişimlerinin eksikliğinden kaynaklanan olumsuz duygu durumlarıyla mücadele ediyor. Bu nedenle, pandemi sırasında sağlıklı yaşlanmayı psikolojik açıdan da teşvik etmek için fırsatlar yaratmamız önemli” diye konuştu.

“YILDAN YILA DEĞİŞİYOR VE DÖNÜŞÜYOR”

Duygu regülasyonunun, duyguların isimlendirilmesi ve yapıcı bir şekilde yönetilmesi adına oldukça önemli olduğuna dikkat çeken Ayan, “Bu bilinçli ve örtük stratejiler yaşam akışımızda yıldan yıla değişiyor ve dönüşüyor. Fiziksel, biyografik ve duygusal streslere yanıtımız onunla savaşmak, ondan kaçmak veya onu yadsımak seçeneklerinde yoğunlaşıyor. Yaşlıların stres yönetim ve duygu regülasyon mekanizmaları gözlemlendiğinde dört ana grup karşımıza çıkıyor. Bu gruplar yüksek optimize ediciler, yüksek farklılaştırıcılar, entegre ediciler ve kendini korumaya yönelenler” ifadelerini kullandı.

DUYGUSAL VE SOSYAL İHTİYAÇLAR GÖZ ARDI EDİLMEMELİ

Ayan konuşmasına şöyle devam etti:

“Literatürde yer alan verilere göre yüksek optimize edici olarak adlandırılan yaşlı grubu sorunlara asimilatif yöntemlerle yani şartlara uyup, derin bir sorgulama yapmaksızın ve soruna yoğun dikkat vermeksizin, duygularını anlamlandırmaya çalışmaksızın stratejiler geliştirirken yüksek farklılaştırıcı grup tam tersi bir tutumu benimsiyor. Bu açıdan kendine güveni yüksek olan optimize edicilere karşı yüksek farklılaştırıcılar sürekli kendini ve çevresini, gelecek projeksiyonlarını, duygularını ve etkileşimlerini irdeleme yoluna gidiyor. Kendini korumaya odaklı yaşlılarda ise gerek psikolojik gerekse fiziksel olarak daha büyük talep kârlık ve kaygı düzeyi gözlemliyoruz. En sağlıklı ve dengeli bulduğumuz grup tüm bu stratejileri iyi bir fonksiyonel düzeyde araç olarak kullanabilen entegre duygu regülasyonu tutumuna sahip kişiler. Bu kişiler sorgulama ve stres kaynağını yorumlama, gerektiği noktalarda ise belirsizliğin akışına kendini bırakma hususunda eleştirel bir akılcılığa sahip. Diğer bir deyişle düşünceleri ve duygularını kontrollü bir şekilde yorumlayabilmekte. Yaşlıların entegre duygu regülasyonunu desteklemek için sadece fizyolojik sağlığın değil duygusal ve sosyal ihtiyaçların da göz ardı edilmemesi gerekiyor.”

“HAYATTAN KOPMALARİ ENGELLENMELİ”

Yaşlılarda duygu regülasyonu stratejilerinin nasıl güçlendirileceği hakkında bilgi veren Ayan, “Duygu regülasyonu için de fonksiyonel yetiler içinde birey odaklı intervansiyon uygulamaları şart. Biz gerontoloji literatüründe bireysel yeterlilikleri genel yeterlilikler,

kısmi yeterlilikler ve kontrol-yeterlilik duygusu bakımından ayrı ayrı değerlendiriyoruz. Bu anlamda pandemi sürecinde hepimizin yaşamlarımız ve rutinlerimiz üzerinde kontrol kaybına dair kaygılar yaşadığı bugünlerde yaşlıların bilişsel gelişimlerini destekleyecek ve pandemi önlemlerine uygun tasarlanan bireysel danışmanlık programları, eğitim ve grup güçlendirmesi organizasyonları, teknolojinin ve tele bakımın aktif kullanımı büyük önem arz etmekte. Kurumlardaki izolasyon önlemleri uyarınca yatılı olarak çalışan meslek elemanlarında da tıpkı sağlık çalışanlarımızda olduğu gibi tükenmişliğe varan tablolar görmeye başladık. Bu deneyimden etkilenen yaşlı ve çevresindeki tüm aktörlerin birlikte ve ayrı ayrı ihtiyaçlarına göre güçlendirilmesi ve hayattan kopmasının engellenmesi oldukça önemli” diye konuştu.

“SANATSAL AKTİVİTELERİN ÖNEMİ UNUTULMAMALI”

Yaşlıların pandemiye karşı sosyal mesafe önlemlerine özen göstermesi gerektiğine vurgu yapan Ayan, “Fiziksel sağlıklarını korumalıdır. Teknolojik iletişim kanallarının aktif kullanımına önem verilmeliler. Sanatsal aktivitelerin önemini unutulmamalıdır. Bilişsel yeterliliği mevcut olan yaşlılar deneyim ve duygularıyla uzlaşabilmek için kısa günlükler tutabilir. İngiltere’de uygulanan “Hikaye Kutusu Projesi” örneğinde olduğu gibi kuşaklararası ve akranlar arasında geçmişten bugüne taşınan nostaljik aktarımların keyfi ile olumlu duygulanım sağlanabilir” ifadelerini kullandı.

“GÜNDEMDEKİ KAYGI YARATAN GELİŞMELERDEN UZAKLAŞIN”

Pandemi sürecinde bakım verenlerin ve aile üyeleri hakkında da konuşan Ayan, kişilerin kaygılarına dair online danışmanlık alabileceğini belirterek, “Demans hastalarında görülen Gün Batımı Fenomeni ve psikotik ataklar, evdeki diğer üyelerin gerginliğini, monotonluk ve pandemi kısıtlamalarından kaynaklanan hizmetlere erişim aksaklıklarıyla artabilir. Soğukkanlılık, empati ve terapötik aktivitelerin birlikte yapılması dikkati gündemdeki kaygı yaratan gelişmelerden uzaklaştırmak adına tavsiye edilebilir” dedi.

“PANDEMİNİN İNANÇ TURİZMİNE ETKİSİ”

Türkiye’de akademik çalışmalarını yürüten dört bilim insanı Kovid-19 pandemisinin inanç turizmi üzerindeki etkisini inceledi. Yapılan çalışma virüsün tarihine, küresel ekonomi üzerindeki etkisine ve kutsal yerleri içeren kriz yönetimi önlemlerine ışık tutuyor.

İstanbul Gelişim Üniversitesi’nde görev yapan Prof. Dr. William Mosier, Dr. Tariq Elhadary, Dr. İsmail A. Elhaty ve Dr. Mehdi Safaei tarafından gerçekleştirilen çalışmada, KOVID-19 pandemisi konusunu tıp bilimi, kimya, yönetim bilimi, ekonomi ve dini sosyoloji perspektifinden ele alındı.

Amerikalı Prof. Dr. William Mosier, “Koronavirüsün (COVID-19) yayılması, dünya çapında bir korku dalgasına ve ardında kaos bırakan pek çok yanlış bilgiye neden oldu. Kutsal mekânların birçok insanın kalbinde ve zihninde özel bir yeri var. Mekke ve Medine'deki camilerin günde yüz binden fazla Müslüman ziyaretçisi var ama sağlık ve güvenlik nedenleriyle kapılarını kapatmak zorunda kaldılar. Aynı durum İran'daki Kum Şehri, Batı Şeria'daki Beytullahim ve Vatikan Şehri için de geçerli. Bu çalışma virüsün tarihine, küresel ekonomi üzerindeki etkisine ve kutsal yerleri içeren kriz yönetimi önlemlerine ışık tutuyor” dedi.

“İNANANLARI DAHA TEREDDÜTLÜ HALE GETİREBİLİR”

İnanç turizmi üzerindeki olumsuz etkinin, gelecekte hac ziyaretlerini oldukça olumsuz etkileyebileceğini belirten Prof. Dr. William Mosier, “Sağlık ve güvenlik kaygıları nedeniyle, pandemi resmi olarak sona erdikten sonra bile sağlık risklerinin devam ettiğini düşünen ziyaretçiler, hac ziyaretlerine devam etme konusunda isteksiz hissedebilir. Etki, potansiyel olarak İslam için ciddi olabilir çünkü en önemli hac, her yıl gerçekleşen ve yoğun nüfuslu Mekke'ye yapılan hacdir. Hac yolculuğunun 2021'de iptal edilip edilmeyeceği belli değil. Aynı belirsizlik, önümüzdeki aylarda İspanya'daki Beytullahim'e, Vatikan'a, Camino'dan Santiago de Compostela'ya ve dünyanın diğer birçok dini mekânına giden Hıristiyan hac ziyaretlerinde de yaşanıyor. KOVID-19 salgınını çevreleyen korkular, inanç turizmi üzerinde uzun süreli bir etkiye sahip olabilir ve inananları haclara gitme konusunda daha tereddütlü hale getirebilir” ifadelerini kullandı.

“SALGIN, MANEVİYATI ALEVLENDİRDİ”

KOVID-19 salgınının, birçok kişi tarafından bireysel farklılıklara daha fazla saygı duyma ve tüm insanların temel birliğini görme istekliliğini ve maneviyatı yeniden alevlendirdiğini söyleyen Moiser, “Milyonlarca hacıyı hac yolculuğuna çıkarmaya iten motifler küçümsenmemeli. Dini turizmin geleceği bir ölçüde iyileşme gücü olarak bu güçlü saiklere bağlı” dedi.

“FRANSA SENATOSU’NUN KARARI ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE AHLAKSIZLIĞIN YENİ BOYUTU”

Fransa Senatosu'nun hükümete Dağlık Karabağ'ın bağımsızlığını tanımayı öneren kararı kabul etmesi tartışmalara neden oldu. İstanbul Gelişim Üniversitesinden Sosyolog ve Uluslararası İlişkiler Uzmanı Dr. Bahlul Aliyev “Fransa Senatosu'nun bu kararı uluslararası ilişkiler tarihinde ahlaksızlığın yeni bir safhasına geçişi temsil ediyor” diye konuştu.

“DAĞLIK KARABAĞ İHTİLAFLI BÖLGE DEĞİL”

Dağlık Karabağ'ın bağımsızlığının tartışma konusu olmadığını dile getiren Dr. Aliyev “Dağlık Karabağ'ın statüsü hiçbir zaman Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü dışında değerlendirilmedi. BM Güvenlik Konseyi'nin 822, 853, 874, 884 sayılı kararları da Dağlık Karabağ'ın Azerbaycan Cumhuriyeti'nin uluslararası kabul edilen sınırları içerisinde tanındığının en önemli göstergesidir. Dolayısıyla Dağlık Karabağ herhangi bir ihtilafli bölge değil, tam tersi, yaklaşık 30 yıldır işgal altında olan ve Azerbaycan Silahlı Kuvvetlerinin 44 günlük Vatan Savaşı ile tekrar işgalden kurtarılan Azerbaycan toprağıdır. Bu zamana kadar sık sık dile getirilen ve tek alternatif olan statüko artık kaldırılmıştır. Azerbaycan Ordusu tek başına BMGK kararlarını uyguladı. O yüzden herhangi bir bağımsızlık, tartışılması bile kabullenemez konudur” diye konuştu.

“FRANSA SAVAŞ SUÇUNU PERDELEMeye ÇALIŞIYOR”

Fransa Senatosu'nun aldığı kararın hiçbir bağlayıcılığı olmadığına vurgu yapan Dr. Aliyev “Fransa Senatosunun aldığı bu kararın arkasında 4 önemli etken yatmaktadır. Öncelikle, Fransa her geçen gün daha da sarsılan prestijini bu şekilde onarmaya çalışıyor. Azerbaycan kendi toprak bütünlüğü temin ettikten sonra kendisini hala bölgede önemli bir aktör olarak göstermek için Azerbaycan'a yeni bir baskı mekanizması geliştirmek de işin başka bir boyutu. Ayrıca, Fransa'da önemli siyasetçileri, devlet adamlarını finanse eden ve böylece onlara baskı yapabilen güçlü bir ermeni lobisi faaliyet göstermektedir. Bu kararlar onların da gönlünü tatmin etme isteği ana etkenlerden biridir. Sonucu ve en önemli etken, Vatan Savaşı'nda Fransa'nın Azerbaycan'a karşı işlediği savaş suçunu perdelemek ve Azerbaycan tarafının ileride bu konuyla ilgili herhangi bir iddia ileri sürmesinin önlemek amacı gütmekteydi. Çünkü çok sayıda Fransa vatandaşının gönüllü olarak ve devlet desteğiyle Karabağ'da Ermenistan saflarında savaşmaya geldikleri artık sır değil” dedi.

“YOZLAŞMIŞ DEVLETİN DİPLOMATİK TÜKENMİŞLİĞİ”

Bahsi geçen kararın bağlayıcı bir belge olmadığını söyleyen Dr. Aliyev “Senato'nun bu kararı Fransa hükümetine bir öneri niteliğinde olup herhangi bir bağlayıcılığı ve yaptırım gücü yoktur. Utanç verici bir spekülasyondan başka bir şey değildir. Bununla Fransa hem artık bir devlet olarak ne kadar yozlaştığını göstermekte, hem de diplomatik tükenmişliğin acı resmini çizmektedir. Fransa Dışişleri Bakanlığına bağlı Devlet Sekreteri Jean-Baptiste Lemoyne kararın absürtlüğüne işaret ederek ‘Dağlık Karabağ'ın bağımsızlığını tanımak abesle iştigal olup hiç kimseye fayda sağlamayacağı gibi Fransa'nın da politikasına aykırıdır’ gibi değerlendirmeye bunun hukukla da uyumsuzluğunu belirtti” diye konuştu.

“AHLAKSIZLIĞIN YENİ BOYUTU”

Azerbaycan'ın kabul edilen karara tepkisine ilişkin değerlendirme yapan Dr. Aliyev “Azerbaycan için bu karar, Cumhurbaşkanı yardımcısı Hikmet Hajiyev'in de belirttiği gibi kağıt parçasından başka bir şey değildir. Her ne kadar hiçbir bağlayıcılığı ve geçerliliği olmasa da Senato düzeyinde bu konunun tartışılması bile hadsizliğin boyutunu göstermekle birlikte Fransa siyasetinde ahlaksızlığın yeni bir safhasına geçişi de temsil ediyor” diyerek sözlerini tamamladı.